

Naantalin Kultaranta Resortin asuinkerrostalojen asemakaavamuutoksen maisemavaikutusten arviointi

Luonnos 18.11.2025

1 Naantalin Kultaranta Resortin asuinkerrostalojen asemakaavamuutoksen maisemavaikutusten arviointi

Lundén Architecture Oy laatii Naantalin Luonnonmaalle Kultaranta Resortin alueelle asuinkerrostalojen asemakaavaa ja kaavamuutosta. Kaavan viitesuunnitelman on laatinut Arosuo Arkkitehdit Oy. Suunnitellut asuinkerrostalot ovat nelikerroksia. Kaksi niistä sijoittuu Särkäsalmementien eteläpuolelle Kultaranta Resortin nykyisten rakennusten länsipuolelle golfkentän reunaan. Kaksi niistä sijoittuu Särkäsalmementien pohjoispuolelle Ihantolantien varteen golf- ja frisbeegolfkentän reunaan nykyiselle peltoalueelle. Kaavatyötä varten tarvitaan maisemavaikutusten arviointi.

1.1 Menetelmät

Maisemavaikutusten arvioinnin pohjaselvityksenä on käytetty 2025 vuonna valmistunutta Kultaranta Resortin alueelle hotellihankkeen asemakaavamuutoksen maisemaselvitystä ja maisemavaikutusten arviointia (Lundén Architecture Oy 27.2.2025). Kyseinen asemakaavan muutosalue sijoittuu asuinkerrostalojen kaava-alueista itään mäelle laelle ja sen maisemavaikutuksia on tarkasteltu välittömästä lähiympäristöstä aina lähivaikutusalueelle enimmillään 6 km etäisyydelle kaava-alueesta johtuen rakennuksen korkeudesta suhteessa maisemaan.

Maaston peitteisyyden ja maaston muotojen perusteella asuinkerrostalojen kaava-alueen maisemakuvalliset vaikutukset ulottuvat enimmillään 1 km etäisyydelle kaava-alueesta. Maisemakuvallisia vaikutuksia arvioidaan etenkin kaavan viitesuunnitelmasta tehtyjen näkymäkuvien avulla (Arosuo Arkkitehdit Oy). Näkymäkuviin on käytetty maastomallia ja Naantalin kaupungilta saatua pistepilviaineistoa. Näkymäpisteet on valittu maisemavaikutusten arviointia silmällä pitäen. Särkäsalmementieltä on omat kuvat molemmille alueille, paikoista, joista kohteet erityisesti näkyvät tiellä liikkujille. Golfkentän puolelta kuvattu näkymä puolestaan osoittaa kohteiden sijainnin laajemmassa maisemassa osana Isokylän maisema-aluetta ja kulttuurihistoriallista ympäristöä.

Maisemavaikutuksia on arvioitu myös olemassa olevaa selvitystä, muita materiaaleja, karttoja ja ilmakuvia hyödyntäen.

Edellä mainittujen aineistojen pohjalta on kirjoitettu lausunto asemakaavaehdotuksen toteutuksen maisemavaikutuksista ja mahdollisista lieventämistoimenpiteistä.

Maisemavaikutusten arvioinnin on laatinut maisema-arkkitehti Kaisa Linnasalo.

Ote asemakaavaluonnoksesta (Naantalin kaupunki 21.11.2025)

2 Nykytila

2.1. Vaikutusalueen maisemarakenne ja maisemakuva

Kaava-alue sijaitsee Naantalin Luonnonmaan saaren länsiosassa Isokylässä Särkäsalmementien varressa. Luonnonmaa kuuluu maisemamaakuntajaossa Lounaismaan maisemamaakunnan Lounaisrannikon ja Saaristomeren seutuun (Ympäristöministeriö 1992). Luonnonmaa kuuluu Saaristomeren sisäsaaristoon.

Luonnonolot ovat monipuolisia ja vaihtelevat karuista saaristomänniköistä ja paljaista kallioista luonnonoloiltaan edullisiin paikkoihin, savikoille syntyneisiin lehtoihin ja muihin reheviin kasvillisuustyyppeihin. Kylät, jotka sijaitsevat suojaisissa painanteissa, ovat tiiviisti rakennettuja. Lounaisrannikolle on lisäksi tunnusomaista sekä perinteinen huvila-asutus että uudempi vapaa-ajan asutus. (Ympäristöministeriö 1992, Alatalo & Nyman 2014)

Maasto on pienipiirteistä sekä murroslaaksojen ja ruhjeiden jaksottamaa. Kallioperä on alueelle tyypillistä graniitti- ja kiilleliuskealuetta. Usein jyrkkäreunaisetkin kalliokumpareet reunustavat vanhalle meren pohjalle syntyneitä tasaisia, kapeita savilaaksoja. Paikoin savikoiden ja kalliokumpareiden välissä on kapea moreenialue. Luonnonmaan korkeusvaihtelut eivät ole suuret: valtaosa savikoista sijoittuu 0 – 15 metriä merenpinnan yläpuolelle, kallioselänteet ja -kumpareet kohoavat tyypillisimmillään 20 – 30 metriin mpy. Korkeimmat kohdat, 40 – 50 m mpy, sijoittuvat enimmäkseen saaren etelä- ja itäosiin. (Paikkatietoikkuna 2025)

2.2. Kaava-alueen lähimaisema

Maaperä, maastonmuodot ja vesiolosuhteet

Kaava-alueen lähimaisema muodostuu kallioselänteiden ja -mäkien suojaamasta savilaaksosta ja sen sivulaaksoista Luonnonmaan saaren länsiosassa. Isokylän laakso on Luonnonmaan saaren suurimpia aukeita. Se on korkotasoltaan noin 0 – 10 metriä meren pinnan yläpuolella, viettäen etelään saaren sisälahteen, lähes järvimäiseen Matalahteen. Isokylän aukean sivulaaksot Särkäsalmementien pohjoispuolella asettuvat noin 6 – 20 metriä mpy. Laaksoalueet ovat pääosin savea, Matalahden rannoilla ja aukean länsiosassa liejusavea. Laaksoa ympäröivät, korkeimmillaan n. 35 metriä mpy kohoavat kallioselänteet ja -mäet: luoteessa Virverinne 39 m, meren rannassa lännessä Kesärannan lähellä 27 – 28 m, Kotkavuorentiellä 20 m, Kotkavuori 28 – 31 m, Matalahden eteläpuoleisella kalliomäellä 26 – 36 m, idässä Lounatuulen asuntomessualue 25 m mpy. Isokylän tilakeskuksen, nykyisen Kultaranta Resortin pohjoispuolinen kalliomäki on korkeimmillaan 31 m mpy.

Kallioselänteiden reunoilla on paikoin hiekkamoreenia, mm. Isokylän tilan pihapiirissä on kapea kaista moreenia laakson ja selänteiden välissä. (Paikkatietoikkuna 2025, Naantalin kaupungin Kantakartta 2025)

Kaava-alue kuuluu Matalahden läntiseen valuma-alueeseen. Alueelle tulee vesiä pohjoisesta Rymättylän tien pohjoispuolisilta selännealueelta, soilta ja pieniltä pelloilta, oja myöten Ihantolan ohitse aina Särkäsalmementien varteen. Särkäsalmementien eteläpuolella golfkentän alueella oja laitettu putkeen. Golfkentällä on useita vesiesteitä, joissa varastoidaan vettä kentän kasteluun. Matalahdesta vedet ohjautuvat kapeaa salmea pitkin mereen Tanilanaukossa. Lähimmät merialueet ovat Luonnonmaan ja Otavan välinen salmi Isokylän länsi-lounaispuolella. Särkäsalmen kohdalla kulkee silta Luonnonmaan ja Otavan välillä, siitä etelämmäksi on Tanilan aukko ja Kotkanaukko, josta edelleen Petkellahtea pääsee Airistolle.

Hotellihankkeen maisemaselvitystä varten laadittu maisemarakennekartta (Lundén Architecture Oy 2025)

Kasvillisuus

Kallioselänteet ja mäet kasvavat pääosin mäntyjä. Kasvupaikat ovat paikoin avokallioita, pääosin karuja kalliometsiä tai kuivaa tai kuivahkoa kangasmetsää. Paikka paikoin mäntyjen seassa kasvaa koivuja ja kuusia. Etenkin Matalahden metsäisillä rannoilla ja Rymättylätien varren laaksossa esiintyy tuoretta tai lehtomaista kangasmetsää ja aivan pieniä lehtolaikkuja. Näissä kasvaa etenkin kuusia, koivuja ja muita lehtipuita, kuten tervaleppiä ja haapoja. Metsänreunoissa ja teiden varsilla mäntyjen joukossa on nähtävillä enemmän koivuja. Puoliavoimilla ja avoimilla reunoilla katajat kasvavat kallioisessa maastossa. Isokylän aukean saarekkeista osassa on katajaketoja. Vanhemman asutuksen yhteydessä on usein monipuolista puustoa ja puutarhakasvillisuutta.

Maiseman historia

1700-luvun isojakokarttojen mukaan Isokylän pellot sijoittuivat Isokylän aukean itäosaan ja kartanolta länteen nykyisen Särkäsalmementien ympäristöön sivulaaksoihin. Pääaukean alavimmat maat Matalahden rannoilla ja aukean länsiosassa olivat niittyä. Myös nykyisen Ihantolan pohjoispuolisissa sivulaaksoissa oli niittyä. Hakamaita oli nykyisen Matalahdentien varrella ja Virvelahden pohjukan mäellä Kesärannan ja Särkäsalmementien välissä. Isojakokartoissa on tilakeskuksen pohjoispuoliselle kalliolle merkitty tuulimylly. Senaatinkartastossa 1880-luvulla on tilanne hyvin samankaltainen. 1900-luvun jälkipuoliskolla valtaosa niityistä on merkitty pelloiksi ja peltoala on ollut laajimmillaan 1960-luvun lopulla. Sen jälkeen etenkin pieniä syrjäisempiä pelloja on jätetty viljelyksen ulkopuolelle, metsitetty tai metsittyneet. Golf-kentäksi Isokylän pellot on muutettu 2000-luvun lopulla, käytössä 2007 alkaen (Kultaranta Resort 2025). (Turun museokeskus 2015, Vanhat kartat -sivusto)

Särkäsalmentie on alueen vanha kylätie, jonka reittiä on vain paikoin oiottu. Se on ollut myös reitti Naantalista saaristoon. 1800-luvun lopulla salmi ylitettiin Virvelahden pohjukasta Järvensuun Rantalaan. 1930-60-luvulla Särkäsalmen yli kulki lossi Porhonkallion kupeesta Särkäsalmementien päästä vastarannalle. Rymättylätie ja Särkäsalmen silta valmistuivat 1970-luvulla. Tällöin Särkäsalmentie jäi paikalliseksi tieksi. (Turun museokeskus 2015 ja 2025, Vanhat kartat -sivusto)

Rakennettu ympäristö

Isokylän laaksossa nykyään oleva golfkenttä on ollut aiemmin Isokylän tilan pelloja. Itse Isokylän talo talousrakennuksineen sijaitsee laakson pohjoisreunassa selänteiden ja laakson vaihtumisvyöhykkeellä n. 10-20 metriä mpy. Tilan rakennukset palvelevat nykyään Kultaranta Resortin toimintoja. Lisäksi niiden länsipuolella on toimintaa palvelevia uusia rakennuksia.

Perinteistä, vanhempaa pientaloasutusta on sijoittunut etenkin Isokylän ja Inttilän aukeiden väliselle matalalle selänteelle ja sen reuna-alueille. Nykyiset peltoaukeat ovat säilyttäneet hyvin maaseutumaiset piirteensä huolimatta uudemmastakin rakentamisesta. Isokylän alueen uudempi rakentaminen 2010-luvulta eteenpäin on keskittynyt Särkäsalmementien varteen Kultaranta Resortin lähelle ja länteen Virverinteeseen ja Porhonkalliolle sekä Inttilän tuntumaan Lounatuulen asuntomessualueelle.

Kaava-alueen lähiympäristössä on kaavoitettu uutta asuinrakentamista mm. asuntomessualueen pohjoisosa, lännessä Rymättylätien pohjoispuolelle Porhonkallion ja Virpin alue ja idässä Rymättylätien eteläpuolisen asuntoalue ja Luonnonmaan perhetalon asemakaava-alue. Rymättylätien eteläpuolelle ovat nousseet jo ensimmäiset kerrostalot. Tuoreimmat kaava-alueet sijoittuvat pääosin selännealueille tai niiden reunoille. Isokylässä Santalantien alueella käyttötarkoitus muuttuu loma-asumisesta pysyvään asumiseen ja Kultaranta Resortin alueelle on vireillä hotellihanke. (Naantali 2025)

Kaavoitusohjelman mukaan Luonnonmaan kaavoitusta jatketaan Pyöli-Inttilän alueella Särkäsalmementien tuntumassa. Lisäksi Luonnonmaan osayleiskaavaa tullaan päivittämään. (Naantali 2023a) Naantalin kaupungin tavoitteena on vahvistaa Luonnonmaata asumisen alueena edelleen 2030-2050, lähtökohtana saaristomaisten piirteiden ja taajamarakenteen yhteensovittaminen (Naantali 2023b).

Maisemakuva

Maisemakuvassa laajat avoimet alueet ovat tärkeitä pitää avoimina, ne ovat osa kulttuurimaisemaa. Luonnonmaalla laajimmat yhtenäiset peltoaukeat sijoittuvat saaren keskiosiin Isokylästä itään. Myös Isokylän aukea, nykyinen golfkenttä, Särkäsalmementien eteläpuolella on tärkeä avoin alue. Pienemmät peltoalueet rikastavat maisemaa, etenkin teiden varsilla, mutta niillä ei ole yhtä suurta merkitystä kuin isoilla yhtenäisillä.

Tärkeitä näkymiä ovat etenkin laajat tai pitkät avoimet näkymät teiltä. Näitä on Isokylässä Särkäsalmementieltä etelään Kultaranta resortin itä- ja länsipuolelta sekä Särkäsalmementieltä pohjoiseen Ihantolan suuntaan sivulaaksoa pitkin.

Yhtenäiset selänteiden reunapuustot avoimien alueiden reunoilla muodostavat tilaa ja ovat tärkeitä reuna-alueita maisemakuvassa. Asutus on myös perinteisesti sijoittunut selänteen reunaan vaihettumisvyöhykkeelle, kuten Isokylän tilakeskus, nykyinen Kultaranta Resortin alue. Isokylän alueella se on kylämaiseman merkittävin reuna-alue.

Maisemakuvassa erikokoiset ja -luonteiset metsäsaarekkeet tuovat vaihtelua peltoalueilla. Monimuotoiset metsänreunat ja metsäsaarekkeet ovat lisäksi luonnon monimuotoisuudelle tärkeitä.

Selännealueet puolestaan muodostavat maiseman siluetin. Hakatut aukot yhdessä voimakkaiden maaston muotojen kanssa voivat näkyä kauas, tästä esimerkkinä voimalinjan aukko Kotkavuorella.

Laajemmassa maisemassa tärkeinä rakennettuina maamerkkeinä ovat mm. Kultarannan torni, Naantalin kirkon torni. Luonnon maamerkkejä ovat mm. merelle näkyvät avokalliot kuten Kotkavuori, Porhovuori, mutta Isokylässä myös Matalahtea voi pitää luonnon maamerkinä. Maiseman solmukohtia ovat salmet Särkäsalmi ja Naantalin salmi siltoineen.

3 Ympäristön arvokohteet

Arkeologinen kulttuuriperintö - muinaisjäännösrekisteri

Kaava-alueella sijaitseva Isokylän vanha tilakeskus *Isokylän kartano* on merkitty kiinteäksi muinaisjäännökseksi keskiaikaisena asuinpaikkana. Sen säilyneisyyttä ja laajuutta ei ole tiedossa.

Muut kohteet lähiympäristön kohteet sijoittuvat Isokylän aukeaa reunustaville selänteille. *Isokylä*-nimellä oleva kiviroykkiö sijaitsee Isokylän tilakeskuksen ja Särkäsalmientien pohjoispuolisella kalliolla. Aiemmin on arvioitu, että se on historialliselta ajalta peräisin ja syntynyt mahdollisesti kallion louhinnan sivutuotteena. Tuoreessa tutkimuksessa kohde on tulkittu tuulimyllyn jäännökseksi. Mylly on merkitty vuoden 1782 isojakokarttaan, ja on purettu vuoteen 1954 mennessä. Kohde on merkitty muinaisjäännösrekisteriin muuna kulttuuriperintökohteena. Röykkiön lähiympäristöstä havaittiin lisäksi pienen rakennuksen kivijalka, muutamia kivistä ladottuja aidantolpan sijoja ja louhostoiminnan jälkiä. Esihistoriaan viittaavia havaintoja ei alueella tehty. (Museovirasto 2025, Muuritutkimus Oy 2025, Turun museokeskus 2025.)

Isokylä 3 Isokylän aukean lounaispuolella, kaava-alueesta vajaan kilometrin päässä etelään, rannan tuntumassa on yksi laaja muinaismuistoalue, jolta on löydetty 3-4 mahdollisesti rautakautista hautaröykkiötä. Arkeologisen inventoinnin yhteydessä tehdyn lähikohteiden tarkastuksessa havaittiin, että kohdealue on lähes kauttaaltaan rakennettu ja kohteen röykkiöistä vain yksi voitiin maastosta paikantaa (Muuritutkimus Oy 2025). *Isokylä 3*:sta vähän matkaa luoteeseen on ajoittamaton kivilatomus, *Isokylä 1*, mahdollisesti hautaröykkiö. *Isokylä 2*, peltoaaukean länsireunassa suuressa siirtolohkareessa on ihmisen mahdollisesti kaivertama kuppi. Kohde merkitty muinaisjäännösrekisterissä mahdollisena muinaisjäännöksenä. Matalahden eteläpuolisen kallioalueen laella on neljä pronssikautista hautaröykkiötä, *Matalahti*. (Museovirasto 2025)

Arkeologinen kulttuuriperintö - muinaisjäännösrekisteri

Isokylän talon alue on merkitty voimassa olevassa asemakaavassa, yleiskaavassa ja maakuntakaavassa suojeltavana rakennetun ympäristön kokonaisuutena. Rakennusinventointi-aineistossa sen arvo on sekä rakennushistoriallinen, historiallinen että maisemallinen: sen sijaan arvoluokkaa paikallinen tai maakunnallinen ei ole. Luonnonmaan osayleiskaavan liiteaineistossa on maininta, että Turun maakuntamuseon 20.5.2008 antaman lausunnon mukaan kohde ei enää täytä maakunnallisen kohteen arvokriteereitä (Pöyry Environment Oy 2008). Isokylä on vanha rälssisäteri, jonka päärakennuksen kellari on oletettavasti 1400-luvulta. Päärakennuksen runko on Suomen maatilat -teoksen mukaan vuodelta 1760 ja sitä on täydennetty 1800-luvulla ja sen nykyasu on 1950- ja 1970-luvuilta. Arvokokonaisuuteen asemakaavassa suojeltavina rakennuksina liittyvät myös mm. toinen asuinrakennus, harmaakivinen ja satulakattoinen viljamakasiini vuodelta 1818, kivilampola ja kivinen lampola 1800-luvulta. (Naantali 2006 ja 2025, Turun museokeskus 2025, Varsinais-Suomen liitto 2002.) Suuri osa vanhoista säilyneistä rakennuksista toimii nykyään Kultaranta Resortin erilaisina juhlatiloina, mm. viljamakasiini kappelina (Kultaranta Resort 2025). Kultaranta Resortin uudet rakennukset ovat muuttaneet kokonaisuutta merkittävästi.

Isokylän aukean tuntumassa olevia kohteita sisältyy rakennusinventointi-aineistoon, mutta suurinta osaa niistä ei ole arvioitu. Lähimmät paikallisesti arvokkaaksi arvioitut kohteet löytyvät Isokylän itäosasta. Rakennusinventoinneissa paikallisesti arvokkaana, rakennushistoriallisesti ja historiallisesti arvokkaana kohteena on Inttilän ja Isokylän välillä sijaitseva *Katajisto*, jonka paikalla on sijainnut vanha rakuunan torppa ja pellot. Rakennetun kulttuuriympäristön inventoinneissa Inttilän kylä sekä Katajiston ja Inttilän välillä kulkeva vanha tielinjaus ovat paikallisesti ja historiallisesti arvokkaita arvoalueita. (Turun museokeskus 2025.)

Maisema-alueet

Isokylän aukea on merkitty Luonnonmaan osayleiskaavassa paikallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi, jossa suunnitelmien ja toimenpiteiden tulee olla maiseman arvoja turvaavia ja edistäviä. (Naantali 2012)

Luonnonsuojelualueet ja muut luontokohteet

Isokylän aukean keskellä on kolme yksityisinä suojelualueina suojeltua perinnebiotooppikohdetta, Isokylän katajakedot. Ne on perinnemaisemainventoinneissa arvioitu paikallisesti arvokkaiksi (P+) kohteiksi. (Lehtomaa 2000, Suomen ympäristökeskus 2025, Varsinais-Suomen ELY-keskus 2008)

Lähellä Kesärannan uimarantaa kaava-alueista puoli kilometriä länteen on luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettu Kesärannan / Isokylän mänty. (Varsinais-Suomen liitto 2022)

Porhovuori reilu kilometri länteen kaava-alueista on Luonnonmaan osayleiskaavassa merkitty ge-merkinnällä arvokkaaksi kallioalueeksi / geologiseksi muodostumaksi. MY-alueiksi, rantaan rajoittuva maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja, on osoitettu Kotkavuori ja Virvenrinteen jyrkkä ranta-alue. (Naantali 2012, Pöyry Environment 2008)

4 Maisemavaikutusten arviointi

4.1. Vaikutukset maisemakokonaisuuksien luonteeseen

Kaava-alue sijoittuu pienipiirteiseen maisemaan Saaristomeren sisäsaaristoon. Sisäsaaristoa luonnehtivat suuret metsäiset saaret, salmet ja pitkät merinäkyvät ja paikoin hyvinkin avoimet merialueet pienempine saarineen. Isokylä on ollut tyypillinen suurten saarten sisäosien suojainen peltolaakso, jollaisten reunoille kylät ovat perinteisesti sijoittuneet. Maisemarakenne on edelleen hyvin nähtävissä.

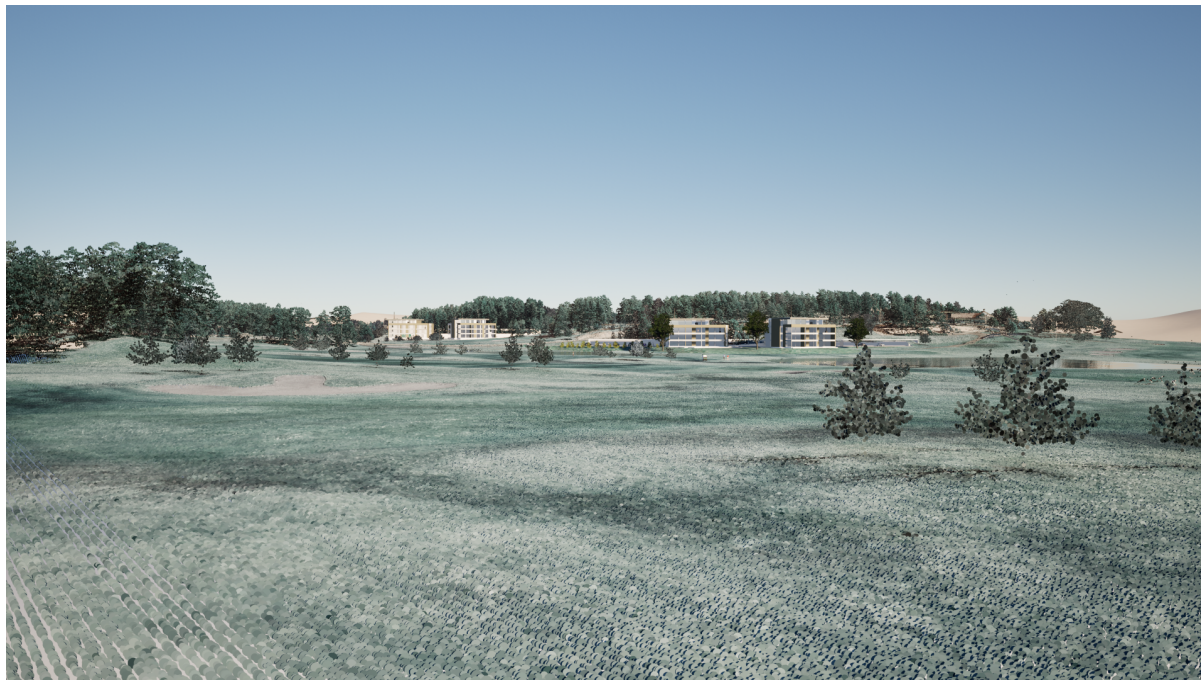
Mittakaavaltaan ja kooltaan asuinkerrostalojen hanke muistuttaa Luonnonmaan keskiosien uutta kerrostalorakentamista. Perhetalon asemakaavan alueelle (Ak-333) on kaavoitettu neljäkerroksisia asuinkerrostaloja, yksi näistä on jo toteutunut ja yksi rakenteilla. Luonnonmaan ja Isokylän rakennuskanta on pääasiassa 1-2-kerroksista. Isokylään kaava-alueen viereen on suunniteltu mäen laelle seitsenkerroksista hotellia: Kultaranta Resort hotellin kaavamuutos on ehdotusvaiheessa.

Asuinkerrostalohankkeen maisemavaikutukset rajoittuvat Isokylän alueelle. Isokylän alueella entistä peltoaukeaa, nykyistä golf-kenttää reunustavat Kultaranta Resortin rakennukset ja selänteille sijoittuvat uudet osin matkailua tukevat asuinalueet. Hanke laajentaa Isokylän alueen matkailun ja asumisen kehittymistä aiempaa suurempaan mittakaavaan ja sikäli muuttaa Luonnonmaan nykyisten pienipiirteisten ja pienimittakaavaisten maisemakokonaisuuksien luonnetta. Asuinkerrostalojen hanke on kuitenkin em. hotellihanketta huomattavasti pienempi.

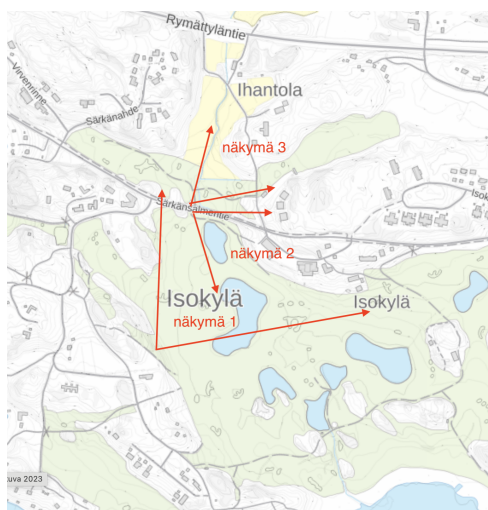
4.2. Visuaaliset vaikutukset / näkyvyys

Maaston peitteisyyden ja maaston muotojen perusteella asuinkerrostalohankkeen maisemakuvalliset vaikutukset ulottuvat enimmillään 1 km etäisyydelle kaava-alueesta. Maisemakuvallisia vaikutuksia arvioidaan etenkin kaavan viitesuunnitelmaan tehtyjen näkymäkuvien avulla (Arosuo Arkkitehdit Oy 14.11.2025). Näkymäpisteet on valittu maisemavaikutusten arviointia silmällä pitäen.

Särkäsalmentielle on omat kuvat molemmille alueille, paikoista, joista kohteet erityisesti näkyvät tiellä liikkujille. Golfkentän puolelta kuvattu näkymä puolestaan osoittaa kohteiden sijainnin laajemmassa maisemassa osana Isokylän maisema-aluetta ja kulttuurihistoriallista ympäristöä.

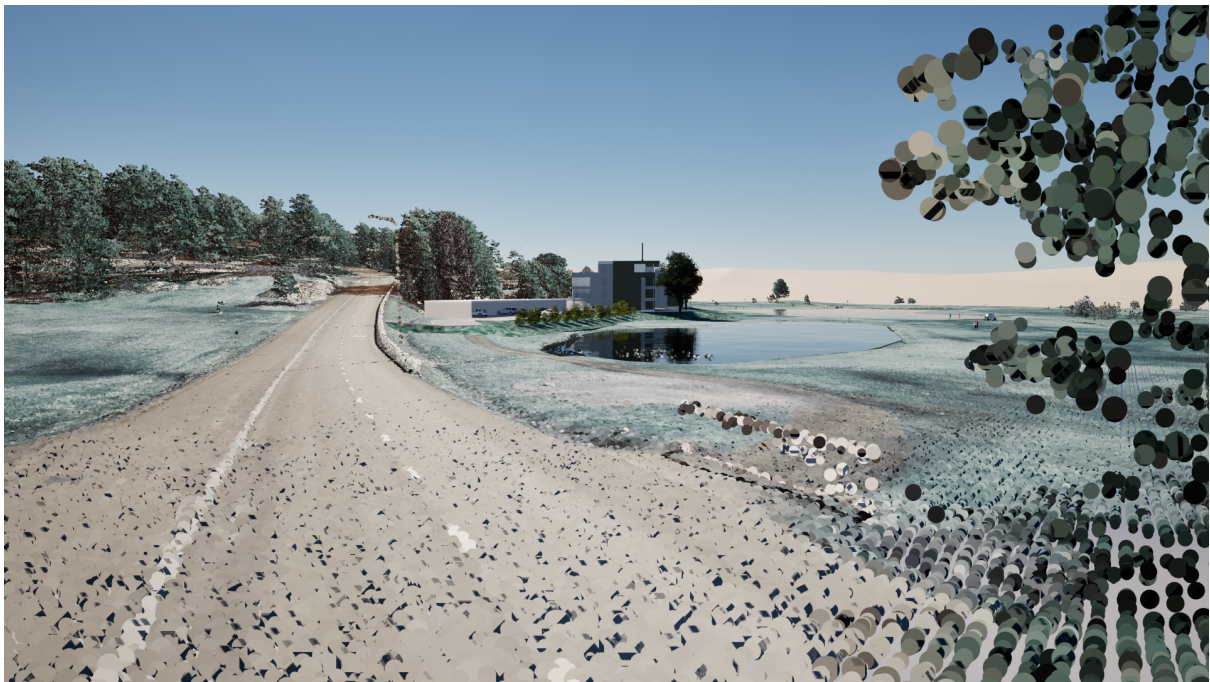

Näkymäkuva 1. Golfkentältä pohjoiseen, molemmat kerrostaloryhmät näkyvät (Arosuo Arkkitehdit Oy 2025)

Näkymäpisteiden sijainnit. (Taustakartta: Naantalin karttapalvelu 2025, kantakartta ja maanmittauslaitoksen taustakartta.)

Näkymäkuvasa 1 näkee, kuinka kerrostalot jäävät Isokylän aukeaa reunustavien selänteiden ja mäkien puustoisien siluettien alapuolelle. Ne sijoittuvat laakson tasalle, missä ei perinteisesti ole rakentamista huonojen perustamisolosuhteiden takia. Kuvassa oikealla näkyy miten Kultaranta Resortin nykyiset rakennukset sijoittuvat maisemaan. Viitesuunnitelmassa ei ole juurikaan esitetty istutettavaa kasvillisuutta. Rakennukset asettuisivat maisemaan paremmin, mikäli niiden edessä olisi edes jonkin verran puita ja suuria pensaita. Muutokset Särkäsalmien tien eteläpuolella Isokylän aukean muodostamaan maisemakokonaisuuteen ovat merkittävämpiä kuin tien pohjoispuolella.

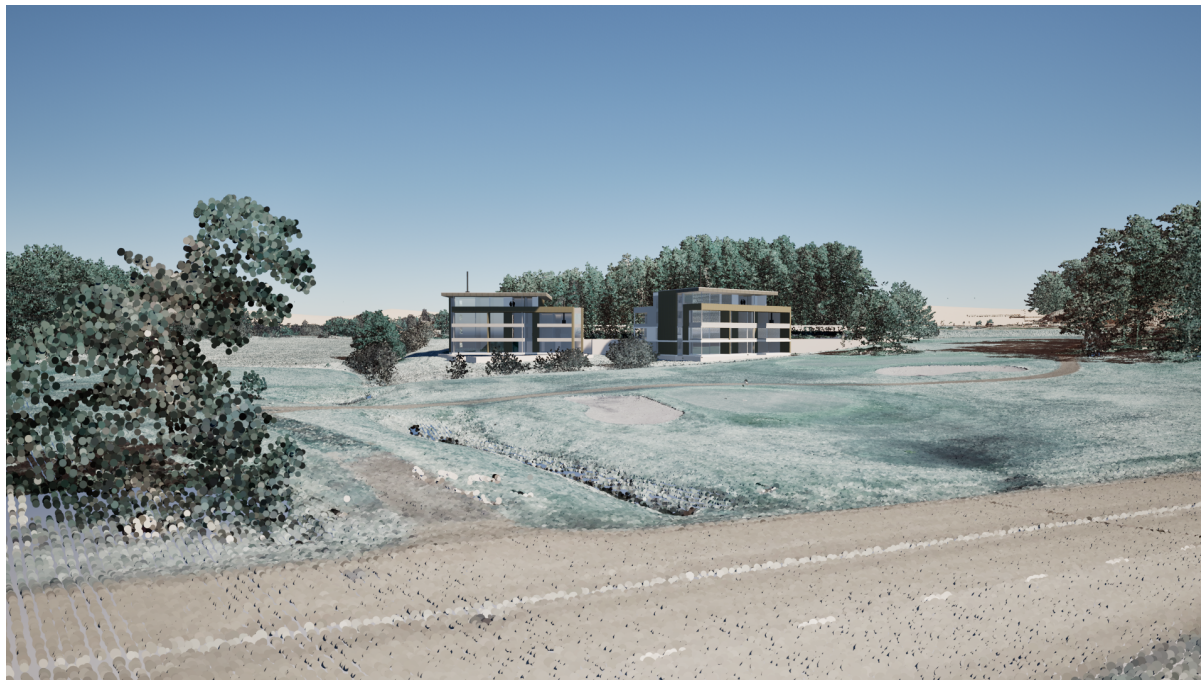

Näkymäkuva 2. Särkäsalmementieltä itään eteläisille kerrostaloille (Arosuo Arkkitehdit Oy 2025)

Näkymäkuva vastaava paikka vuodelta 2023, lähde: Google Street View 2025

Näkymäkuvasa 2 tärkeä avoin näkymä Isokylän aukealle peittyy reunaltaan. Kerrostalot tukeutuvat olemassa olevaan puustoiseen reunaan, mutta sijoittuvat laakson puolelle savikolle. Maastoa joudutaan pengertämään. Lähimpänä tietä on kerrostalojen autokatoksia, niiden istuttamisessa maisemaan tulee kiinnittää huomiota. Olevaa puustoa on tärkeää säilyttää, jotta reunan siluetti säilyisi. Uutta kasvillisuutta tulisi istuttaa golfkentän viereiselle sivustalle, jotta rakennukset asettuisivat paremmin maisemaan.

Näkymäkuva 3. Särkänсалmentieltä pohjoiseen pohjoisille kerrostaloille (Arosuo Arkkitehdit Oy 2025)

Näkymäkuvaan vastaava paikka vuodelta 2023, lähde: Google Street View 2025.

Näkymäkuvasssa 3 on Särkänсалmentien pohjoispuoleisia sivulaaksoja. Kuvan halki kulkee pohjoisesta tuleva oja. Ojan varren kasvillisuus pehmentää kerrostalojen asettumista tontille. Tämä on etenkin tärkeää, koska vasemman puoleinen rakennus katkaisee hieman pitkää näkymää pohjoiseen. Puita ja pensaita olisi hyvä olla enemmän rakennusten eteläpuolella.

4.3 Vaikutukset tiemaisemaan

Tiemaisemat ovat paikallisten asukkaiden arkimaisemaa, mutta myös matkailun kannalta merkityksellisiä. Särkäsalmentie ja Rymättyläntie kuuluvat Saariston rengastien matkailureitteihin.

Asuinkerrostalohanke tulee näkymään vahvasti Särkäsalmentie maisemassa. Pohjoiset kaksi taloa (näkökuva 3) näkyvät Virverinteen ja Särkänähteen risteyksestä aina Ihantolantien risteykseen. Ne sijoittuvat golfkentän taakse näkymää rajaavan metsän reunaan. Enimmillään etäisyyttä tiemaisemassa on noin 380 metriä. Eteläiset kaksi taloa (näkökuva 2) puolestaan näkyvät eniten Santalantien risteyksestä lähes Ihantolantien risteykseen aivan tien vieressä nykyisen golfkentän reuna-alueella ja Kultaranta Resortin rakennusten edessä. Santalantien alkupäästä etäisyyttä on noin 380 metriä. Idempää Särkäsalmentieä mäen päältä kerrostalot tulevat näkymään vähäisemmässä määrin männikön lomitse nykyisten Kultaranta Resortin rakennusten takana.

Pohjoisista kerrostaloista läntisempi tulee pilkottamaan Rymättyläntieltä katsottuna Ihantolan talon ja peltojen takana. Peltonäkymä on kapea ja kerrostalo osuu aivan näkymän reunalle noin 340 metrin päähän Rymättyläntieltä. Kerrostalo jää metsänreunan ja pelto-ojan pajukoiden väliin. Kapean näkymän yksityiskohtia ei välttämättä ehdi huomata Rymättyläntieltä. Rymättyläntiellä on kuitenkin bussipysäkki Ihantolan kohdalla, josta maisemaa ehtii tarkastelemaan.

Suurimmat vaikutukset tiemaisemaan ovat lähimpänä kaavahankkeen kerrostaloja. Näköpisteet onkin valittu Särkäsalmentie varrelta hieman kohteista länteen pohjoisesta laskevan ojan kohdalle.

4.4. Vaikutukset kulttuuriympäristöön ja kulttuurimaisemaan

Isokylän alueella maisemassa on runsaasti ajallista kerrostumaa. Kaava-alueella sijaitsevan Isokylän talon vanhalla rakennuskannalla on historiallisesti ja maisemallisesti merkitystä ja ne ovat nykyisillä kaavoilla suojeltuja. Isokylän pihapiiri on myös tunnistettu kiinteäksi muinaisjäännökseksi keskiaikaisena kylän paikkana. Golfkentän keskellä on vanhasta laiduntamisesta muistona perinnemaisemakohteet, katajakedot.

Kaavamuutoksessa Isokylän vanha rakennuskanta tulee edelleen olemaan suojelumerkinnällä. Isokylän rakennetun ympäristön kokonaisuuden aluerajaus sen sijaan pienenee länsiosaltaan eteläisten asuinkerrostalojen takia. Alueen länsiosa on jo nykyisellään muuttunut paljon golfkentän ja siihen liittyvien toimintojen ja rakennusten takia. Maastoa on myös pengerrytetty nykyisinkin, mutta eteläiset kerrostalot vaativat lisää maaston muokkausta. Isokylän rakennetun kulttuuriympäristön kulttuurihistoriallisesti arvokkaat osat jäävät pitkälti kokonaisuuden itäosiin ja asuinkerrostalojen ja mm. vanhan päärakennuksen väliin jää klubitalo ja muita resortin uudempia rakennuksia. Maisema

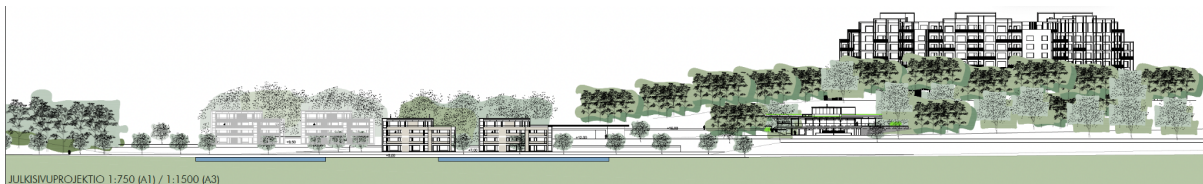
Isokylän keskiaikaisen kyläpaikkaa lukuunottamatta mitkään lähistön kiinteät muinaisjäännökset eivät näy Isokylän aukealle. Esimerkiksi Matalahden pronssikautiset hautaröykkiöt sijaitsevat metsäisellä selänteellä, josta ei avaudu tiheään puuston vuoksi näkymiä Matalahden yli.

Kulttuurimaiseman muutokset asuinkerrostalojen ja hotellihankkeen muodossa ovat kuitenkin jatkumoa Isokylän tilakeskuksen ympäristön ja entisten peltoalueiden muuttumisessa Kultaranta Resortin toiminnoiksi ja Kultaranta Golfin golfkentiksi. Matkailutoimintaa on myös Virvelahden rannalla kaava-alueesta länteen. Isokylän alueella on jo paljon tiivistä loma- ja vapaa-ajan asutusta, sekä uutta vakituista asumista. Selänteellä Isokylän ja Inttilän välillä on Lounatuulen asutomessu-alue. Rakennetut alueet ovat myös täydentymässä. Jo toteutuneiden muutosten johdosta kaavahankkeen vaikutusten merkitys kulttuuriympäristöön on pienempi kuin sisäsaariston säilyneessä maaseutumaisessa kulttuurimaisemassa ja perinteisesti rakennetussa kulttuuriympäristössä.

4.5. Vaikutukset välittömässä lähiympäristössä

Eniten vaikutuksia tulee itse kaava-alueella. Rakentaminen merkitsee useinkin olevan kasvillisuuden poistoa, maaston muokkauksia ja uusien yhteyksien rakentamista. Varsinaisten asuinrakennusten lisäksi autopaikoitus, katokset ja varastot vaativat tilaa. Metsän reunojen kasvillisuus on molemmilla paikoilla vaarassa. Pohjoisten kerrostalojen pohjoispuolisessa metsikössä on myös erittäin uhanalaisen ja erityisesti suojeltavan linnunhernetikkukoin esiintymä (Korvenpää 2025). Kaavaluonnoksessa metsikkö onkin merkitty alueen osana, jolla sijaitsee luonnonsuojelulain mukainen suojelukohde. Kaavaluonnoksessa on lisäksi esitetty kerrostalotonteille istuttavia alueen osia, mm. rakennusten väleihin.

Lähinaapureiden etenkin Ihantolantien varressa, mutta myös Santalantien alkupäässä muuttuvat näkymät kerrostalohankkeen myötä. Golfkentän maisemakuvassa etenkin Isokylän tärkeä reuna muuttuu. Vanhojen rakennusten ja kulttuurikasvillisuuden kokonaisuus taustallaan kalliomännikköä saa seurakseen uusia aiempaa korkeampia rakennuksia. näkymäkuva 3. Hotellihankkeen ja asuinkerrostalojen yhteisvaikutukset kohdistuvat etenkin tiemaisemaan ja etelästä golfkentältä ja Matalahdelta avautuvaan maisemakokonaisuuteen.

Julkisivuprojektio etelästä, jossa vasemmalla asuinkerrostalot ja oikealla hotellihanke mäen laella. Kuva Asemakaavan viitesuunnitelmasta (Arosuo Arkkitehdit Oy 2025).

4.6. Haittojen lieventäminen

Kasvillisuudella voidaan lieventää alueen rakentamisen hättävääikutuksia maisemaan. Tärkeintä on olemassa olevan puuston ja muun kasvillisuuden säilyttäminen aina kun mahdollista. Rakennukset tulee sijoittaa siten, että olemassa olevaa kasvillisuutta pystyy säästämään. Säästettävät ja suojeltavat kasvillisuusalueet tulee rakentamisaikana aidata selkeästi, jotta varmistetaan niiden säilyminen. Siellä missä kasvillisuutta joudutaan rakennettaessa poistamaan, tulee lisätä puu- ja pensasistutuksia. Pysäköintialueilla näkemäalueet ottaen huomioon tulee myös lisätä istutuksia kenttämaisyyden vähentämiseksi.

Kaavassa on hyvä antaa määräyksiä alueiksi, joissa luontainen kasvillisuus tulee säästää ja suojata, ja istutettaviksi alueiksi, joissa tulee käyttää ensisijaisesti alueella luontaisesti esiintyvää lajistoa. Rakennusten sijainti tukeutuu metsän tai metsikön reunaan, jossa kasvillisuus on usein monipuolista. Etenkin eteläisten kerrostalojen pihapiirissä vanha kulttuurikasvillisuuskin on paikallaan. Kaavaluonnoksessa onkin tonteille merkitty istutettavia alueita. Rakennusten etupuolelle avoimen maiseman puolelle olisi hyvä saada niin puita kuin suuria pensaita. Rakennukset istuvat parhaiten maisemaan, mikäli ne enemmän pilkistävät kasvillisuuden lomasta kuin seisovat lähes paljaina avoimessa maisemassa. Kasvillisuuden ei kuitenkaan ole tarkoitus peittää kokonaan näkymiä asunnoista. Mikäli tontin koko ei anna myötä suurten puiden istuttamiselle, olisi niitä pystyttävä istuttamaan myös golfkentän puolelle tontin rajan tuntumaan. Istutettavalla kasvillisuudella tuetaan uuden alueen maisemaan sopivan reuna-alueen muodostumista.

Laadukas arkkitehtuuri ja ympäristöön sopiva väritys, muoto ja materiaalit, voivat auttaa uusia rakennuksia sopeutumaan maisemaan. Uudisrakentaminen on tähän mennessä Luonnonmaan länsiosissa ollut mittakaavaltaan vanhaan kulttuuriympäristöön sopivaa, vaikkakin tiiviimpää. Kerrostalot ovat korkeampia kuin muu rakennuskanta, mutta pohjapinta-alaltaan pienempiä kuin vaikkapa klubirakennus. Viitesuunnitelmassa rakennuksien mittakaavaa on pyritty rikkomaan niveltämällä rakennusmassaa ja porrastamalla ylitä kerrosta pienemmäksi kuin alempia. Rakennusten korkeus pysyy metsän siluetin alapuolella. Vaikka Kultaranta Resortin alueella esiintyy rakennusten väriyksessä valkoista, mm. klubirakennuksessa, ei asuinkerrostalojen koon ja näkyvän sijainnin maisemassa takia valkoinen ole paras mahdollinen, valkoisen kiinnittäessä etenkin kesäaikaan huomiota. Autokatoksien ja erillisten varastojen katot olisi hyvä tehdä viherkatoiksi, etenkin ketokattotyyppi olisi suositeltava ja sopiva alueelle. Kaavassa ja viitesuunnitelmassa eteläisellä tontilla katoksia ja varastoja sijaitsee aivan Särkäsalmementien vieressä: näiden sovittaminen maisemaan olisi maisemakuvassa erittäin tärkeää.

Maaston muokkaukset, kuten pengerrykset tulisi tehdä taiten. Penkereitä voi tilan sallimissa rajoissa pyrkiä loiventamaan ja muokkamaan vaihteleviksi. Kasvillisuudella on merkittävä rooli maaston muokkausten sovittamisessa maisemaan.

5. Yhteenveto

Asuinkerrostalohankkeen toteutuessa alueen maisemakuva muuttuu. Mitä lähempänä hanketta ollaan, sitä enemmän sen vaikutus maisemassa korostuu. Asuinkerrostalojen hanke tuo lähiympäristöönsä uuden mittakaavaltaan poikkeavan elementin. Kulttuurimaiseman muutokset asuinkerrostalojen ja aivan naapuriin kaavaillun hotellihankkeen muodossa ovat kuitenkin jatkumoa Isokylän tilakeskuksen ja entisten peltoalueiden muuttumisessa Kultaranta Resortin toiminnoiksi ja Kultaranta Golfin golfkentiksi. Luonnonmaan taajamarakenne on myös tiivistymässä. Viime vuosina kaava-alueen lähialueille on rakennettu paljon uutta vakituista asumista ja loma-asumista, myös perinteisestä mittakaavasta poikkeavia kerrostaloja. Hyvien liikenneyhteyksien varrelle kaupunki on myös kaavoittanut ja tulee kaavoittamaan uusia asuinalueita. Luonnonmaan maisema on muuttumassa, joten asuinkerrostalojen maisemavaikutukset voidaan suhteuttaa muutokseen.

Nykytila

- Kaava-alueen ympäristö on sisäsaariston pienipiirteistä maisemaa.
- Luonnonmaan asutus on pääosin pientaloasutusta, kyliä ja rantojen loma-asutusta. Tiivistä taajama-asutusta on Luonnonmaan itäosassa lähellä Naantalin kaupunkialuetta.
- Luonnonmaan maisemassa on runsaasti ajallista kerrostumaa.
- Kaava-alueella ja sen välittömässä lähiympäristössä ei ole valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaita rakennetun kulttuuriympäristön kohteita
- Kaava-alueella ja sen lähiympäristössä on arkeologisia kohteita ja luonnon ympäristön arvokohteita.
- Kaava-alueen maisema muodostuu selänteiden ja rannan mäkien suojaamasta Isokylän aukeasta. Aukea toimii nykyään golfkenttänä. Isokylän vanha tilakeskus on täydentynyt Kultaranta Resortin uusilla matkailua ja golfia tukevilla toiminnoilla.
- Lähiympäristön selänteille on rakennettu viimeisen 20 vuoden aikana runsaasti uutta pientalo- ja loma-asumista. Rymättylätien varteen Luonnonmaan keskiosaan on noussut uudet kerrostalot.

Vaikutukset

- Asuinkerrostalohanke poikkeaa korkeudeltaan lähiympäristön nykyisestä rakennuskannasta.
- Lähimaisema muuttuu merkittävästi. Asuinkerrostaloilla ja Kultaranta Resortin alueelle kaavaillulla hotellihankkeella on maisemaan yhteisvaikutuksia.
- Maisemavaikutukset kohdistuvat kaava-alueelle ja sen lähiympäristöön Isokylän aukealle ja Särkäsalmementien varteen,
- Nelikerroksisina asuinkerrostalot jäävät ympäröivien selänteiden ja mäkien puuston siluetin alapuolelle, joten maisemakuvalliset vaikutukset ulottuvat enintään yhden kilometrin etäisyydelle asuinkerrostaloista.
- Kerrostalohankkeen maisemavaikutukset voidaan suhteuttaa niin Isokylän kuin koko Luonnonmaan muutokseen.
- Lähiympäristössä uuden rakentamisen sopeuttamiseksi maisemaan tulee olemassa olevaa kasvillisuutta säilyttää mahdollisimman paljon ja korvata menetettyä kasvillisuutta uudella alueen luonnonympäristöön soveltuvalla kasvillisuudella.
- Rakennusten mittakaavaa voidaan rikkoa porrastamalla ylimmän kerroksen ja niveltämällä massaa kuten viitesuunnitelmassa on esitetty.
- Julkisivun väri ja materiaalit vaikuttavat siihen, miten asuinkerrostalot näkyvät maisemassa.

6. Lähteet

Alatalo, J. & Nyman, M., 2014 Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet. Ehdotus Satakunnan ja Varsinais-Suomen arvokkaiksi maisema-alueiksi 2014. Varsinais-Suomen ELY-keskus. Raportteja 75/2014.

Korvenpää, Turkka 2024. Luontotyyppiselvitys Naantalin Luonnonmaalla Viialanjärven ympäristössä ja Isokylässä. 17.10.2024 Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy.

Korvenpää, Turkka 2025. Luontotyyppiselvitys Naantalin Isokylässä vuonna 2025. 1.9.2025 Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy.

Kultaranta Resort 2025. <https://kultarantaresort.fi>

Lehtomaa, Leena 2000. Varsinais-Suomen perinnemaisemat. - Egentliga Finlands vårdbiotober. Alueelliset ympäristöjulkaisut 160, Lounais-Suomen ympäristökeskus, Turku.

Lounaistieto, 2025. Paikkatietoaineistot. Perinnemaisemat (Lounais-Suomen ympäristökeskus/Varsinais-Suomen ELY-keskus 2008). Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (Varsinais-Suomen liitto 2012). Rakennetun ympäristön kohdeinventoinnit Varsinais-Suomessa. Turun kaupunkiseudun kehyskuntien rakennusinventointi (Varsinais-Suomen maakuntamuseo). [<https://karttapalvelu.lounaistieto.fi/>]. Luettu 7.1.2025.

Lundén Architecture Oy 2020. Naantalin Porhonkallio-Virpin asemakaavaehdotuksen maisemavaikutusten arviointi. 7.12.2020.

Lundén Architecture Oy 2025. Naantalin Kultaranta Resort hotellin asemakaavamuutoksen maisemaselvitys ja maisemavaikutusten arviointi. 27.2.2025.

Maa ja Vesi Oy & Naantalin kaupunki, 2005. Luonnonmaan ja Lapilan ym. saarien osayleiskaavan tarkistus. Lähtötietoraportti.

Matikainen, Jyrki 2020. Naantalin Luonnonmaan länsiosiin sijoittuvan asemakaava-alueen luontoarvojen perusselvitys 2020. Suomen Luontotieto Oy 24/2020.

Museovirasto, 2025. Kulttuuriympäristön palveluikkuna. Muinaisjäännösrekisteri, Rakennusperintörekisteri, RKY 2009, VARK. [<https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/portti/read/asp/default.aspx>].
<https://kartta.museoverkko.fi/> Luettu 7.1.2025.

Muuritutkimus Oy 2025. Naantali Luonnonmaa Isokylä. Arkeologinen inventointi 29.10.2024–31.1.2025. 3.2.2025.

Naantali 2006. Ak-290 Kultaranta Golf OY:n Asemakaava, osa-alue 1, merkinnät ja määräykset.
http://kartta.naantali.fi/kaavat/ak_merkinnat/m_Ak-290.pdf

Naantalin kaupunki, 2012. Luonnonmaan ja Lapilan ym. saarien osayleiskaavan tarkistus. Osayleiskaava 31.8.2012. Kaavakartta. Kaavamerkinnät.
https://www.naantali.fi/sites/default/files/media/file/Y-9_Osayleiskaava_ho_kho_hyv_31082012.pdf

Naantalin kaupunki 2023a. Kaavoitusohjelma 2024-2027. Hyväksytty kaupunginhallituksessa 27.11.2023.
<https://www.naantali.fi/sites/default/files/media/file/Kaavoitusohjelma%202024-27.pdf>

Naantalin kaupunki 2023b. Naantalin asunto- ja maapoliittinen ohjelma. Hyväksytty Naantalin kaupunginhallituksessa 16.1.2023.

Naantalin kaupunki 2025. Naantalin asemakaavayhdistelmä ja kaavojen erilliset kaavamääräykset. Naantalin kantakartta. [<http://kartta.naantali.fi/karttapalvelu/>] Luettu 10.1.2025.

Naantalin kaupunki & Lundén Architecture Oy 2024. Kultaranta Resort Hotelli, Asemakaavamuutos. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS), 8.11.2024

Paikkatietoikkuna 2025. Maanmittauslaitoksen aineistoja, GTK:n maaperä- ja kallioperäaineistoja, Luonnonvarakeskuksen metsäaineistoja. [<https://kartta.paikkatietoikkuna.fi/?lang=fi>]. Luettu 7.1.2025.

Pöyry Environment Oy, 2008. Naantalin kaupunki. Luonnonmaan ja Lapilan ym. saarien osayleiskaavan tarkistus. Luettelo luontokohteista. 30.10.2008.

Pöyry Environment Oy, 2008 .Naantalin kaupunki. Luonnonmaan ja Lapilan ym. saarien osayleiskaavan tarkistus. Luettelo kulttuurihistoriallisesti arvokkaista kohteista. 30.10.2008.
https://www.naantali.fi/sites/default/files/media/file/Liite9_Luonnonmaa%20oyk%20kulttuurihist%20arvokkait%20kohteet.pdf

Pöyry Environment Oy, 2009. Naantalin kaupunki. Luonnonmaan ja Lapilan ym. saarien osayleiskaavan tarkistus. Kaavaselostus.
https://www.naantali.fi/sites/default/files/media/file/Y-9_Luonnonmaa_selostus_kho_ho_31082012.pdf

Pöyry Finland Oy 2019. Lundén Architecture Company, Luonnonmaa, Naantali – maisemavaikutusten arviointi. 3.5.2019.

Suomen ympäristökeskus 2022. Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet. Varsinais-Suomi VAMA 2021.
https://www.ymparisto.fi/sites/default/files/documents/VAMA%202021_2%20Varsinais-Suomi_FI%20SVE.pdf

Suomen Ympäristökeskus, 2025. Paikkatietoaineistot. Luonnonsuojeluohjelma-alueet, Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, Yksityiset suojelualueet. [<https://liiteri.ymparisto.fi/>] Luettu 20.1.2025.

Turun museokeskus 2025. Museon informaatioportaali TMK/MIP, Rakennetun ympäristön kohdeinventoinnit.

Turun museokeskus 2014. Varsinais-Suomen maakuntamuseon maisemahistoriakartat.
<https://karttapalvelu.lounaistieto.fi/>

Vanhat kartat (Maanmittauslaitoksen arkiston karttoja, senaatin kartat, topografikartat, perus- ja maastokartat.
<https://vanhatkartat.fi/>

Varsinais-Suomen ELY-keskus 2008. Perinnemaisemat. <https://karttapalvelu.lounaistieto.fi/> Luettu 20.1.2025.

Varsinais-Suomen liitto 2002. Suojeltavat rakennetun ympäristön kokonaisuudet, Turun kaupunkiseudun maakuntakaava, 4.11.2002.
<https://varsinais-suomi.fi/wp-content/uploads/2022/01/02-Taulukko-suojeltavista-rakennetun-ympariston-kokonaisuuksista.pdf>

Varsinais-Suomen liitto 2021. Varsinais-Suomen maakuntakaavan suojelualueet ja -kohteet.
<https://v-sliitto.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=834c0e8c96bd4919a006cd0d5843cc20>

Varsinais-Suomen liitto 2022. Varsinais-Suomen Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavan maakunnallisesti tai seudullisesti arvokkaat suojelualueet ja -kohteet.
<https://varsinais-suomi.fi/wp-content/uploads/2022/02/Varsinais-Suomen-Luonnonarvojen-ja-varojen-vaihemaakuntakaavan-maakunnallisesti-tai-seudullisesti-arvokkaat-suojelualueet-ja-kohteet.pdf>

Varsinais-Suomen liitto 2022. Varsinais-Suomen maakuntakaavayhdistelmä kaavamerkinnot ja -määräykset 4.2.2022. https://varsinais-suomi.fi/wp-content/uploads/2022/02/Kaavamerkinnot-ja-maaraykset_kaavayhdistelma2022.pdf#page=9

Varsinais-Suomen liitto 2023. Varsinais-Suomen maakuntakaavayhdistelmä 2023.
<https://v-sliitto.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=45b2f3af58334af4922d923a2ba60daa>

Ympäristöministeriö, 1992. Maisema-aluejärjestelmän mietintö. Maisemanhoito ja Arvokkaat maisema-alueet. Mietintö 66/1992.

Karttalähteet:

Maanmittaushallitus 1957. Naantali. Peruskartta 1:20 000. 1043 06.
Maanmittaushallitus 1968. Naantali. Peruskartta 1:20 000. 1043 06.
Maanmittaushallitus 1981. Naantali. Peruskartta 1:20 000. 1043 06.
Maanmittauslaitos 1997. Naantali. Maastokartta 1:20 000. 1043 06.
[<http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>]
Senaatin kartasto, 1881. IX 15. Turun ja Porin läänin, Mynämäen ja Maskun kihlakuntia. 1:21 000 Kansallisarkisto.
[<http://digi.narc.fi/digi/view.ka?kuid=1155507>]

Muut lähteet:

Arosuo Arkkitehdit Oy 2025. Kerrostalohankkeen viitesuunnitelma 14.11.2025
Google Maps ilmakuva ja Google Street View 2025.
Lundén Architecture Oy 2024-2025. Hotellihankkeen viitesuunnitelma, 3D-malli, analyysiaineistoja.